

A high-angle photograph of a man in a dark suit jacket and light-colored shirt sitting at a desk. He is looking towards the camera with a slight smile. His hands are on a laptop keyboard. The scene is lit with a cool, blue-toned light. A large, semi-transparent blue arc is overlaid on the top and right sides of the image.

XBRL, de stand van zaken

November 2007

Deze publicatie is samengesteld voor leden en derden. De publicatie heeft geen status in het kader van de beroepsuitoefening, wel kan worden verwezen naar publicaties die een dergelijke status wel hebben.

© 2007 Koninklijk NIVRA, Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd (waaronder begrepen het opslaan in een geautomatiseerd gegevensbestand) en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm, elektronisch op geluidsband of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van het Koninklijk Nederlands Instituut van Registeraccountants.

Hoewel aan de totstandkoming van deze uitgave de uiterste zorg is besteed is geen volledigheid nagestreefd, en kan voor eventuele (druk)fouten en onvolledigheden niet worden ingestaan en aanvaardt het Koninklijk NIVRA deswege geen aansprakelijkheid voor de gevolgen van eventueel voorkomende fouten en onvolledigheden.

Inhoud

1. Inleiding	5
2. Trends in rapporteren	6
2.1 <i>Digitalisering</i>	6
2.2 <i>Standaardisatie en harmonisatie</i>	7
2.3 <i>Informatie op maat</i>	8
3. XBRL als open standaard	10
4. Internationale ontwikkelingen	14
5. Ontwikkelingen in Nederland	16
6. Gevolgen voor accountants	19
6.1 <i>Rol van het NIVRA</i>	19
6.2 <i>De gevolgen voor accountants</i>	19
6.2.1 <i>De gevolgen voor de eigen werkprocessen</i>	19
6.2.2 <i>Nieuwe vormen van dienstverlening</i>	21
6.2.3 <i>Audit en Assurance</i>	21
7. Mogelijke scenario's	24
8. Activiteiten van het NIVRA	26
9. Bronnen voor informatie	27
9.1 <i>Websites</i>	27
9.2 <i>Research studies / reports</i>	33
Eindnoten	34

“Voorspellen is moeilijk, zeker als het de toekomst betreft”. Dit geldt zeker voor XBRL. Duidelijk is dat XBRL de wijze maar ook de inhoud van rapporteren zal veranderen. Wat de gevolgen zullen zijn voor het accountantsberoep is nog niet duidelijk. Deze publicatie geeft een overzicht van de ontwikkelingen en schetst een beeld van mogelijke gevolgen, maar ook van mogelijkheden. Of deze zich zullen manifesteren zal de toekomst leren. Wel is zeker dat als accountants zich niet bezig gaan houden met XBRL, zij in de toekomst op dit punt buitenspel zullen staan. Welke rol er dan nog voor accountants is weggelegd, valt te bezien.

1. Inleiding

In deze publicatie wordt allereerst ingegaan op trends in rapporteren omdat deze de drijvende kracht zijn achter de huidige ontwikkelingen. Daarna wordt kort uitgelegd wat XBRL is en hoe het werkt. Vervolgens wordt een overzicht gegeven van de stand van zaken internationaal en in Nederland, alsmede de ontwikkelingen. Deze geven een beeld van wat ons te wachten staat. Voorts wordt ingegaan op de mogelijke gevolgen voor accountants en wat zij kunnen doen als zij op deze ontwikkelingen willen inspelen. De publicatie wordt afgesloten met een overzicht van bronnen waar meer informatie beschikbaar is en wat de accountants van de beroepsorganisatie(s) mogen verwachten.

2. Trends in rapporteren

De ontwikkelingen op het terrein van rapportering hebben alles te maken met globalisering en de behoefte wereldwijd financiële informatie te kunnen uitwisselen en interpreteren. Daarnaast is er in veel landen een beleid ingezet om de administratieve lasten voor bedrijven te verlagen. De hierna toegelichte trends zijn weergegeven in figuur 1.

“21st Century Annual Report”, ICAEW, November 1998

Figuur 1: Trend in rapporteren

2.1 Digitalisering

Als over documenten in elektronische vorm wordt gesproken denkt men veelal aan documenten in Portable Document Format, een digitale afbeelding van het papieren document. PDF is een formaat waarin documenten eenvoudig elektronisch zijn uit te wisselen. Het verwerken van de gegevens die op dit document zijn opgenomen, vereist echter nog steeds een extra handeling, zoals het opnieuw invoeren van deze gegevens in een computersysteem om deze vervolgens te kunnen opslaan, analyseren of bewerken. Dit opnieuw intypen wordt ook wel ‘re-keyen’ genoemd. Het is duidelijk dat hierbij fouten optreden. Christopher Cox, de voorzitter van de Securities and Exchange Commission (SEC), gaf in 2006 in een televisie-interview aan dat de foutenkans kan oplopen tot boven de 30%. Het betreft hier financiële informatie die door ondernemingen wordt verstrekt in zorgvuldig opgestelde jaarverslagen en toezicht rapportages. In Nederland is een bank die jaarlijks tussen de 30 en 40 miljoen euro uitgeeft aan het verwerken van de ontvangen jaarrekeningen van hun klanten. Vandaar dat

de afgelopen jaren is gezocht naar een technische standaard die het mogelijk maakt om gegevens zodanig elektronisch uit te wisselen dat deze gegevens direct door computers kunnen worden verwerkt. XBRL is een dergelijke standaard. Dat deze wijze van gegevensuitwisseling voordelen heeft is duidelijk.

Als voorbeeld: de belastingaangifte door ondernemers die met ingang van 2005 verplicht elektronisch moet worden aangeleverd. De meeste gegevens die voor de aangiftes nodig zijn, zijn vaak al beschikbaar in de geautomatiseerde administraties van de ondernemers. De benodigde gegevens worden geautomatiseerd ingelezen door de aangiftesoftware waarmee de aangiftes worden samengesteld, en via internet verzonden naar de Belastingdienst. De Belastingdienst kan de aangiftes direct verwerken. Deze vorm van gegevensuitwisseling verhoogt de kwaliteit van de gegevens omdat handmatige verwerking achterwege kan blijven, hierbij gebruik kan worden gemaakt van geautomatiseerde controles en verlaagt daarnaast de kosten van het samenstellen, uitwisselen en verwerken. Andere voorbeelden van deze vorm van ketenautomatisering zijn het proces van elektronisch betalen en het elektronisch factureren. Door het gebruik van technologie is het mogelijk het hele proces, van de ontvangst van de factuur, de controle en goedkeuring, tot het aanmaken van een betalingsopdracht, het versturen naar de bank, het verwerken door de bank en het verantwoorden (het oude dagafschrift) in de boekhouding, volledig elektronisch te laten verlopen. Een werkwijze die de kosten verlaagt, de snelheid verhoogt en de kansen op fouten verkleint. Nog een belangrijke reden voor digitalisering is het terugdringen van de administratieve lasten die verbonden zijn aan het uitwisselen van gegevens op papier. Wereldwijd zien wij vergelijkbare ontwikkelingen. Overheden, bedrijven, toezichthouders en gebruikers van informatie zijn bezig de huidige op papier gebaseerde informatie-uitwisseling om te zetten naar elektronische gegevensuitwisseling.

2.2 Standaardisatie en harmonisatie

Inmiddels hebben meer dan honderd landen wereldwijd de International Financial Reporting Standards (IFRS) geadopteerd als de verslaggevingstandaard voor grote ondernemingen. Het gebruik van IFRS maakt informatie toegankelijker en bedrijfsvergelijkingen mogelijk. De International Accounting Standards Board (IASB) en de US Financial Accounting Standards Board (FASB) hebben in 2006 besloten om in 2009 te komen tot een eenvoudige vorm van reconciliatie tussen US GAAP en IFRS. In 2007 heeft de SEC een voorstel gelanceerd om in de toekomst aan de Amerikaanse beurs genoteerde bedrijven toe te staan in IFRS te rapporteren. De invoering van IFRS voor Small and Medium Enterprises (SME's)

zal ook de beschikbaarheid, toegankelijkheid en vergelijkbaarheid van financiële informatie over kleinere ondernemingen vergroten. Belangrijk, nu ook kleinere ondernemingen internationaal zaken doen. Ook maakt standaardisatie in de verslaggeving het voor buitenlandse banken eenvoudiger kleine ondernemingen te financieren.

Dat een aantal grote accountantskantoren verwacht dat de komende jaren grote veranderingen zijn te verwachten op het terrein van verslaggeving en rapportering - met een grote impact op de accountantscontrole - komt duidelijk naar voren in het in november 2006 verschenen paper *Global Capital Markets and the Global Economy*, in november 2006 uitgebracht door de CEO's van PricewaterhouseCoopers, Deloitte, Ernst & Young, KPMG, Grant Thornton en BDO. In dit paper schetsen zij onder andere de ontwikkelingen op het terrein van 'business reporting' en het gebruik van XBRL. Mede in dat kader pleiten zij voor wereldwijde accounting- en auditingstandaarden en nieuwe vormen van assurance die aansluiten op de veranderende vraag naar informatie.

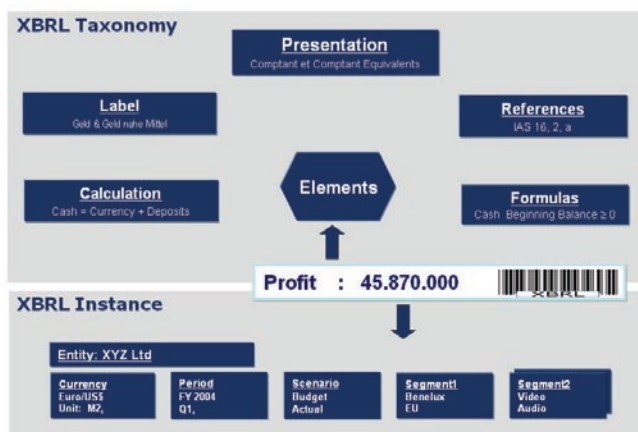
2.3 *Informatie op maat*

In het dagelijks leven is informatie op maat niet meer weg te denken. Wij kunnen vaak aangeven welke informatie wij wel of niet willen ontvangen. Deze behoefte geldt ook voor investeerders en analisten. Nu ontvangen zij vaak nog uitgebreide jaarverslagen waarin de onderneming de informatie heeft opgenomen die wettelijk moet worden gerapporteerd of die de onderneming graag onder de aandacht wil brengen. Maar de informatiebehoefte van deze gebruikers verandert. Uit gesprekken met analisten en investeerders komt naar voren dat zij behoefte hebben aan andere informatie dan nu wordt opgenomen in de jaarrekening of het jaarverslag. Denk hierbij aan informatie over plannen en toekomstige activiteiten, over de kwaliteit van de interne beheersing en het management, over milieubeleid, CO₂-uitstoot en compensatie, samenstelling van het personeel, et cetera. Zij vragen om meer (toekomstgerichte) informatie op maat, frequenter beschikbaar en in elektronische vorm in plaats van de huidige standaardinformatie op papier. Om enigszins aan deze wens tegemoet te komen, publiceren de meeste beursgenoteerde bedrijven op hun website vaak extra informatie (in Hyper Text Markup Language, HTML) naast de informatie beschikbaar in het jaarverslag. Een andere belangrijke ontwikkeling is de invoering van Basel 2, die financiële instellingen verplicht risico's die verbonden zijn aan het verstrekken van kredieten aan bedrijven, actief te managen. Naar verwachting zal Basel 2 leiden tot een meer gerichte en mogelijk ook uitgebreidere informatievrage door banken. Nog een belangrijke ontwikkeling is de instelling

door de SEC van de Advisory Committee on Improvements to Financial Reporting. Deze commissie, die op 2 augustus 2007 haar eerste vergadering had, heeft tot opdracht de huidige US-verslaggeving te onderzoeken en met voorstellen te komen hoe deze kan worden verbeterd. Hierbij moet ook aandacht worden geschonken aan de toegankelijkheid van informatie en XBRL.

3. XBRL als open standaard

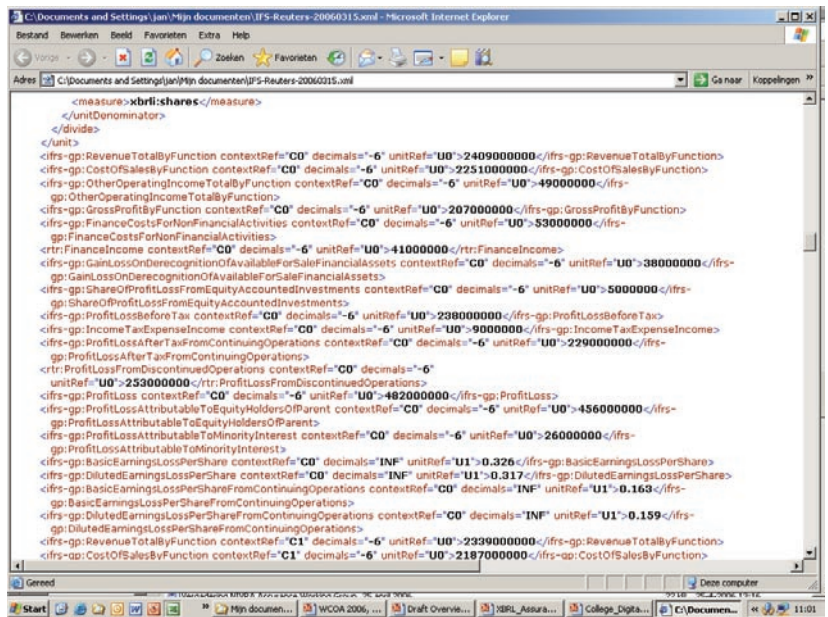
Om de elektronische uitwisseling en directe verwerking van gegevens mogelijk te maken, is eXtensible Business Reporting Language (XBRL) ontwikkeld, een op Extensible Markup Language (XML) gebaseerde open standaard. In 1998 hebben de accountants in de US het initiatief genomen om XBRL te ontwikkelen, omdat zij voordelen zagen in het elektronisch beschikbaar stellen van financiële informatie aan analisten, beleggers, toezichthouders en financiële instellingen, maar ook voor eigen gebruik in hun controle. Al snel bleken overheden en toezichthouders hiervoor grote belangstelling te hebben. XBRL is ontwikkeld en wordt onderhouden door XBRL International Inc. (XII), een wereldwijd consortium van nu ruim vijfhonderd organisaties. Om te kunnen aangeven wat de betekenis is van de gegevens(elementen) die elektronisch worden uitgewisseld, wordt gebruik gemaakt van een 'taxonomie'. Een 'taxonomie' is een soort gegevenswoordenboek waarin onder meer de begrippen en definities, alsmede de relaties tussen de gegevenselementen zijn vastgelegd en beschreven. In figuur 2 is een overzicht opgenomen van de gegevenselementen die kunnen worden vastgelegd in een XBRL-taxonomie.

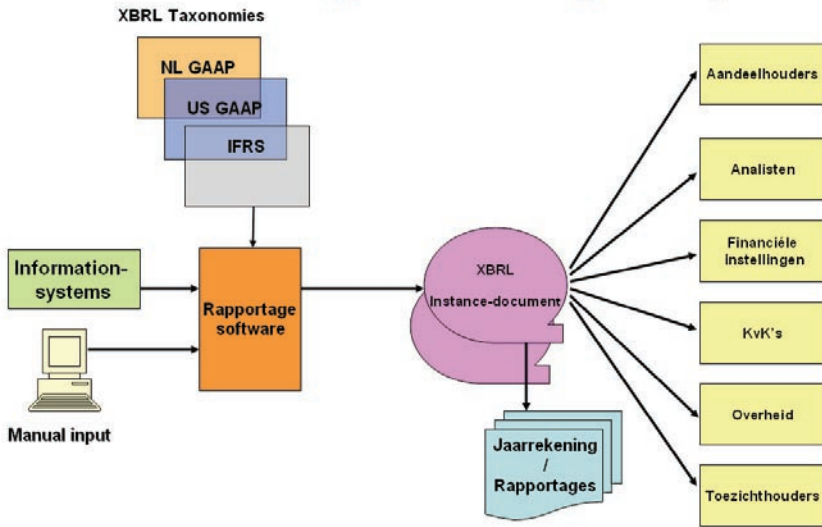
Figuur 2: XBRL-taxonomie

Een taxonomie kan beschikbaar worden gesteld op het internet. Als informatie moet worden verstrekt, worden de relevante gegevenselementen uit de geautomatiseerde administratie geselecteerd en voorzien van een label ('tag') die verwijst naar de taxonomie en die daarmee de gegevenselementen eenduidig

definieert. De van een label voorziene gegevenselementen worden vervolgens in XBRL-formaat opgenomen in een bestand, dat een 'instance document' wordt genoemd. Dit bestand kan - via het internet - naar een organisatie worden gestuurd of op een website beschikbaar worden gesteld voor belanghebbenden. Door gebruik te maken van een 'style sheet' (een sjabloon) kunnen de gegevens ook weer worden gepresenteerd, bijvoorbeeld in de vorm van een balans of een winst-en-verliesrekening. In figuur 3 is een voorbeeld van informatie in XBRL-formaat opgenomen in een 'instance document'. In figuur 4 is het uitwisselingsproces op basis van XBRL schematisch weergegeven.

Figuur 3: Informatie in XBRL-formaat in een 'instance document'

Figuur 4: Uitwisselingsproces op basis van XBRL

Het is mogelijk de gegevens aan het eind van de keten op het moment van rapporteren te selecteren en naar het XBRL formaat om te zetten. Het is echter ook mogelijk de gegevens al bij de primaire vastlegging te voorzien van een label. Deze vorm van 'tagging' van gegevens wordt beschreven in XBRL Global Ledger. Door middel van de 'tag' is het gegevenselement dan herkenbaar in het gehele proces van gegevensverwerking en rapportering, zowel intern als extern. Zie bijgaand figuur 5.

Figuur 5: The Business Reporting Supply Chain

XBRL kan het best worden vergeleken met de barcode, maar dan de barcode voor gegevens. De voordelen in het gebruik van de 'tags' van XBRL zijn vergelijkbaar met voordelen die de barcode mogelijk heeft gemaakt in de 'retail', waar met behulp van de barcode een product in de hele keten kan worden gevolgd.

XBRL is barcode voor gegevens

4. Internationale ontwikkelingen

Op dit moment zijn XBRL-taxonomieën beschikbaar voor de uitwisseling van gegevens op basis van de internationale verslaggevingstandaarden US-GAAP en IFRS. Daarnaast heeft een aantal landen taxonomieën ontwikkeld voor de uitwisseling van financiële of toezicht informatie op basis van de nationale verslaggevingregels¹. Ook gebruikt inmiddels een aantal toezichthouders XBRL voor hun toezichtrapportages. Voorbeelden zijn CEBS² die de COREP- en FINREP-taxonomieën heeft ontwikkeld voor de uitwisseling van financiële informatie en informatie over de naleving van Basel 2, en een conglomeraat van financiële toezichthouders³ in de Verenigde Staten dat in het najaar van 2005 is overgegaan op het gebruik van XBRL voor de uitwisseling van informatie in het kader van het toezicht op ongeveer 8.900 banken. Vergelijkbare ontwikkelingen zijn zichtbaar in Azië. In maart 2005 heeft de SEC aangegeven dat zij ook elektronisch rapportages op basis van XBRL accepteert. De SEC heeft ook een vrijwillig rapportageprogramma gestart om ondernemingen in staat te stellen ervaringen op te doen met de uitwisseling in XBRL-formaat.

Een belangrijke factor voor het succes van een nieuwe technologie is de aanwezigheid van voldoende bereidheid bij de betrokken partijen om van de mogelijkheden van die technologie gebruik te gaan maken. Op dit moment nemen circa 45 bedrijven aan dit programma deel. Ook hebben de belastingdiensten van diverse landen, waaronder Nederland, gekozen voor XBRL en XBRL GL als standaarden. Dit betekent dat de huidige XML-auditfile op termijn zal worden gebaseerd op XBRL GL. Vrijwel alle belangrijke softwareleveranciers zijn betrokken bij de ontwikkeling van XBRL en in staat software te leveren die met XBRL kan omgaan. Meer informatie over XBRL en de internationale ontwikkelingen is beschikbaar op www.xbrl.org.

Een belangrijke ontwikkeling die de invoering van XBRL zeker zal versnellen is de beslissing van de SEC in september 2006 om 54 miljoen dollar ter beschikking te stellen voor het XBRL-geschied maken van hun huidige rapportagesysteem (EDGAR), het ontwikkelen van XBRL-taxonomieën voor verschillende bedrijfssectoren en het ontwikkelen van analysehulpmiddelen voor investeerders en analisten.

De SEC spreekt in dit verband van 'interactive data'. De XBRL-USGAAP taxonomieën ten behoeve van de SEC-rapportages zijn in september 2007 opgeleverd voor publiek commentaar; vaststelling zal begin 2008 plaatsvinden. Het is duidelijk is dat de SEC aankeerst op het verplichte gebruik van XBRL voor

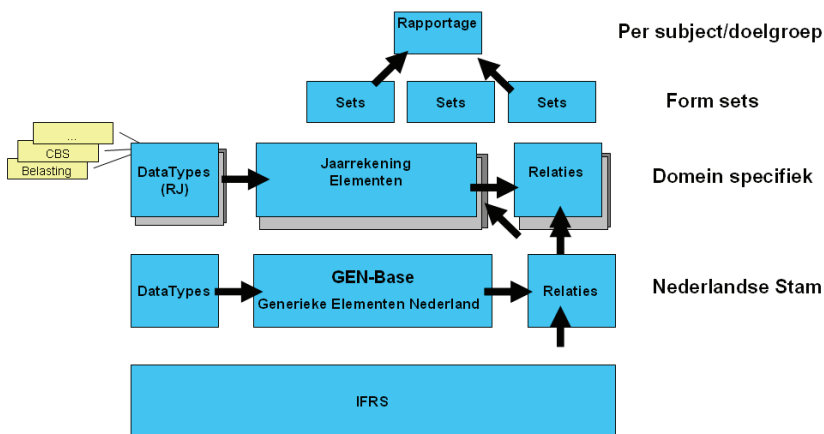
het rapporteren van financiële informatie in XBRL-formaat. Een beslissing hierover is begin 2008 te verwachten. Een ontwikkeling die directe gevolgen zal hebben voor alle circa. 10.000 bedrijven die aan de Amerikaanse beurs zijn genoteerd. Meer informatie over de XBRL-activiteiten van de SEC is beschikbaar op <http://www.sec.gov/spotlight/xbrl.htm>.

Inmiddels is het voor bedrijven in een aantal landen, waaronder Spanje, Zweden, Denemarken, Duitsland, Engeland, België, Korea en China, mogelijk op basis van XBRL financiële gegevens aan de overheid of toezichhouders aan te leveren. Beursgenoteerde ondernemingen in Japan en Singapore worden in 2008 verplicht hun financiële gegevens in XBRL te deponeren, een verplichting die nu al geldt voor bedrijven die in China aan de beurs zijn genoteerd. Als voorbeeld ons buurland België waar, na de invoering op één april 2007, inmiddels meer dan 88% van de ondernemingen (totaal 300.000 ondernemingen) op vrijwillige basis gebruik maakt van XBRL om hun financiële gegevens elektronisch aan te leveren aan de Balanscentrale. Een ander voorbeeld is Engeland waar al meer dan 125.000 ondernemingen hun financiële cijfers met XBRL bij Companies House hebben gedeponerd. Een land dat de Nederlandse aanpak volgt is Australië. Eind augustus 2007 heeft de Australische regering besloten tot de aanpak van administratieve lasten met behulp van de implementatie van 'Standard Business Reporting (SBR)', een project vergelijkbaar met het Nederlandse Taxonomie Project.

5. Ontwikkelingen in Nederland

In het voorjaar van 2004 heeft het Nederlandse kabinet besloten de Nederlandse Taxonomie (NT) te ontwikkelen. Het Nederlandse Taxonomie Project (NTP) heeft tot doel het gegevensmodel te ontwikkelen dat met ingang van 2007 door overheid en bedrijfsleven kan worden gebruikt voor de elektronische uitwisseling van financiële (jaarrekening), fiscale (winstbelasting, loonbelasting, BTW en premieheffing) en statistische gegevens op basis van XBRL. Tijdens het ontwikkelen van deze taxonomie heeft tevens een eerste harmonisatieslag plaatsgevonden die ertoe heeft geleid dat het aantal gegevens die ondernemers moeten verstrekken aan de overheid zal afnemen. Ook wordt hergebruik van gegevens eenvoudiger. Zo zal het Centraal Bureau voor de Statistiek meer gebruik gaan maken van gegevens die de Belastingdienst al ontvangt. De overheid verwacht dat door de elektronische uitwisseling van gegevens en het efficiënter inrichten van het proces van samenstellen en uitwisselen van informatie jaarlijks een besparing van 350 miljoen euro voor ondernemers kan worden gerealiseerd. Medio oktober 2006 is versie 1.0 van de NT verschenen; versie 2.0 is beschikbaar gekomen in november 2007.

De NT is gebaseerd op verslaggevingsregels zoals opgenomen in het 'bound volume' en de daarbij behorende XBRL IFRS-taxononomie, zoals ontwikkeld en onderhouden door de International Accounting Standards Committee Foundation (IASCF) van de International Accounting Standards Board (IASB). Naast IFRS zijn de elementen toegevoegd die zijn ontleend aan:

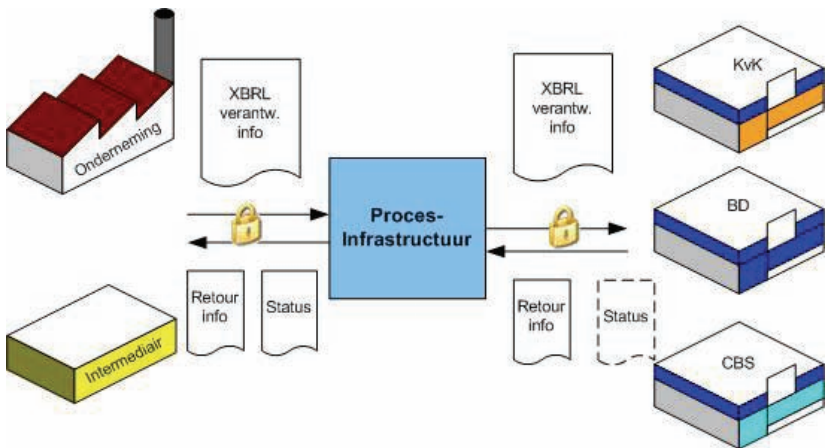

Figuur 6: Nederlandse Taxonomie (NT)

- de verslaggevingsregels opgenomen in het BW2 en de regels zoals uitgebracht door de Raad voor de Jaarverslaggeving (RJ);
- de belastingwetgeving, de verantwoordelijke partij hiervoor de Belastingdienst;
- de statistische uitvraag, de verantwoordelijke partij hiervoor is het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS).

De NT wordt door de Nederlandse overheid onderhouden. De Nederlandse overheid heeft de NT gezaghebbend verklaard omdat de verantwoordelijke overheidspartijen de elementen in de taxonomie en de relaties daartussen op basis van de geldende wetgeving hebben vastgesteld. De gebruiker van de taxonomie mag erop vertrouwen dat de taxonomie een naar de stand van de wetgeving juiste en volledige gegevensset bevat. Een schematisch voorbeeld van de NT is opgenomen in figuur 6.

In 2006 is ook de ontwikkeling van een infrastructuur voor de elektronische uitwisseling van informatie in XBRL-formaat ter hand genomen. Deze infrastructuur moet het mogelijk maken om informatie in XBRL-formaat elektronisch aan de overheid aan te leveren. Op dit moment wordt de laatste hand gelegd aan deze infrastructuur. Een schematisch overzicht van de procesinfrastructuur is opgenomen in figuur 7.

Figuur 7: Procesinfrastructuur

Op vrijdag 9 juni 2006 heeft een vijftigtal organisaties, waaronder het NIVRA, in Den Haag het XBRL convenant ondertekend. Met deze overeenkomst

bekrachten overheid en marktpartijen hun samenwerking om door het gebruik van de NT besparingen te realiseren in het domein van de jaarverslaggeving, belastingaangiften en de economische statistieken. Inmiddels is het aantal organisaties dat het convenant heeft ondertekend opgelopen tot ruim 80, waaronder VNO-NCW en MKB Nederland.

In het kader van de harmonisatie en vereenvoudiging is in 2007 een wetsontwerp ingediend dat kleine ondernemingen in de toekomst toestaat hun fiscale jaarrekening te deponeren in plaats van een commerciële jaarrekening. Voorts wordt in samenwerking met een aantal banken gewerkt aan de ontwikkeling van een uitbreiding op de NT ten behoeve van hun informatiebehoefte in het kader van Basel 2. Meer informatie over de Nederlandse situatie is beschikbaar op www.xbrl-ntp.nl.

Eind 2002 is XBRL Nederland opgericht, de Nederlandse jurisdictie van XBRL International. XBRL Nederland verstrekt informatie over XBRL en organiseert technische XBRL-trainingen. Op dit moment nemen ongeveer zestig organisaties deel aan XBRL Nederland. Deelnemers hebben recht op toegang tot alle beschikbare informatie, kennis en ervaring binnen de (inter)nationale organisatie en de werkgroepen. Het stelt deelnemers ook in staat via de verschillende gebruikersgroepen in contact te komen met andere organisaties en ervaringen uit te wisselen. Voor meer informatie www.xbrl-nederland.nl.

6. Gevolgen voor accountants

6.1 *Rol van het NIVRA*

Het Koninklijk NIVRA is sinds 2000 actief betrokken bij XBRL International en de internationale activiteiten. In 2003 heeft het NIVRA, samen met XBRL Nederland, in het kader van het project administratieve lastenverlichting in een voorstel gepleit voor invoering van XBRL. Het NIVRA is dan ook met een aantal accountantskantoren vanaf de start in 2004 actief betrokken bij het NTP. In dat verband organiseert het NIVRA, in samenwerking met XBRL Nederland en NTP, voorlichtingsbijeenkomsten voor accountants en financiële intermediairs.

6.2 *De gevolgen voor accountants*

Het merendeel van organisaties in Nederland - naar schatting 95-99 procent - maakt voor het samenstellen van hun jaarrekening en fiscale aangiftes en het uitvoeren van accountantscontroles gebruik van de diensten van accountants en financiële experts. De financiële intermediair is dus een belangrijke schakel in de rapportageketen. De verwachting is dat de meeste ondernemingen, met uitzondering van de grote, niet zelf aan de slag zullen gaan met XBRL, maar dit zullen overlaten aan hun financiële intermediairs. Het digitaliseren van de rapportageketen heeft dus directe gevolgen voor accountants die optreden als CFO, controller of dienstverlener bij het opstellen van jaarrekeningen, als controleur bij het verstrekken van een accountantsverklaring bij jaarrekeningen, of als 'assurance provider' in het geval accountants wordt gevraagd uitspraken te doen over de kwaliteit van in elektronische verantwoordingen opgenomen gegevens of het rapportageproces.

Onderzoek heeft uitgewezen dat invoering van XBRL directe gevolgen zal hebben voor de eigen werkprocessen van accountants, de samenstel- en de controlepraktijk. Daarnaast biedt XBRL mogelijkheden voor nieuwe dienstverlening.

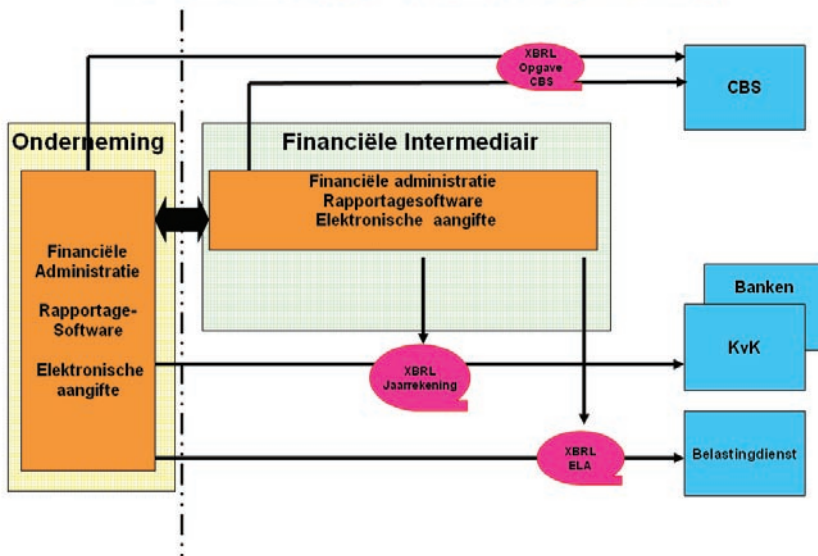
6.2.1 *De gevolgen voor de eigen werkprocessen*

Bij de gevolgen voor de eigen werkprocessen kan worden gedacht aan:

- integratie van huidige processen en aanpassen van de volgorde van werkzaamheden. Dit laatste is zeker van belang nu de Nederlandse overheid toestaat dat kleine ondernemingen hun fiscale jaarrekening mogen deponeren in plaats van hun commerciële jaarrekening;
- een goede informatiebeveiliging nu meer gegevens van cliënten in elektronisch vorm onder verantwoordelijkheid van de accountant worden verwerkt, uitgewisseld en opgeslagen;

- een goede dossiervorming van informatie in elektronische vorm;
- het tijdig kunnen beschikken over de software die kan omgaan met gegevens in XBRL-formaat. In dit verband is van belang dat de accountant contact opneemt met zijn softwareleverancier om zich er van te vergewissen dat deze tijdig de gewenste functionaliteit en ondersteuning kan leveren.

Een schematisch overzicht van de toekomstige situatie is opgenomen in figuur 8.

Figuur 8: Toekomstige situatie (XBRL)

Ook is het van belang dat de accountant nagaat op welke wijze de communicatie met de cliënt gaat verlopen en dat duidelijk wordt vastgelegd welke werkzaamheden de accountant voor zijn cliënt zal verrichten. Zeker in het geval dat de accountant zorg gaat dragen voor de verzending van de jaarrekening naar de Kamer van Koophandel of het verstrekken van informatie aan het CBS of de bank. De nu uit te voeren activiteiten zijn vergelijkbaar met de activiteiten die destijds nodig waren bij de invoering van het elektronisch aangeven door ondernemers in 2005. Door het NTP is in overleg met marktpartijen een infrastructuur ontwikkeld die kan worden gebruikt voor de elektronische uitwisseling van gegevens tussen bedrijfsleven en overheid. Ook is door het NTP een onderzoek verricht naar de voorwaarden voor identificatie en autorisatie die samenhangen met uitvoeren van werkzaamheden in opdracht van klanten. Deze

informatie is op dit moment nog alleen beschikbaar op website van het NTP (www.xbrl-ntp.nl). Op dit moment - najaar 2007 - vindt nader overleg plaats over de wenselijkheid en noodzakelijkheid van een systeem van identificatie en autorisatie en de gevolgen voor implementatie.

6.2.2 Nieuwe vormen van dienstverlening

De invoering van XBRL en het beschikbaar komen van de NT schept ook mogelijkheden voor nieuwe vormen van dienstverlening. Zo valt te verwachten dat meer ondernemingen hun administratieve werkzaamheden zullen uitbesteden of zullen overgaan op vormen van internetboekhouden. Voorts biedt de beschikbaarheid van gestandaardiseerde informatie in elektronische vorm een goede basis voor het uitvoeren van bedrijfsanalyse of bedrijfsvergelijkingen. Andere mogelijkheden zijn de ontwikkeling door NIVRA en NOvAA van vormen van 'credit risk rating' als dienstverlening door accountants en 'horizontaal toezicht'. 'Horizontaal toezicht' is het steunen van de Belastingdienst op werkzaamheden die door accountants zijn uitgevoerd op basis van afspraken met de Belastingdienst. Ook wordt met de banken gesproken over de mogelijkheid van het verstrekken van financiële informatie in XBRL-formaat als basis voor hun 'credit risk rating', vereist door Basel 2. In dit kader zijn een aantal banken betrokken bij de ontwikkeling van een aanvulling op de NT gericht op informatie in het kader van Basel 2. Nieuwe vormen van dienstverlening kunnen ook betrekking hebben op het verstrekken van assurance over de kwaliteit van gegevens opgenomen in 'instance documents', over datastromen of de interne beheersing van het rapporteringproces of advisering over/ondersteuning bij het inrichten van digitale processen. Een aantal accountantskantoren voert op dit moment onderzoek uit naar de mogelijkheden in de controle gebruik te maken van de 'XBRL tags'.

6.2.3 Audit en assurance

De invoering van XBRL heeft ook gevolgen voor de huidige accountantscontrole. Om inzicht te krijgen in de problematiek heeft het NIVRA begin 2005 met het Canadese accountantsinstituut (CICA) binnen XBRL International, het initiatief genomen voor het oprichten van de internationale Assurance Working Group (AWG). Deze werkgroep had tot doel om, in samenwerking met de International Federation of Accountants (IFAC), de mogelijke gevolgen van het gebruik van XBRL voor de audit en assurance in kaart te brengen. Het 'research paper' van de AWG is in november 2006 tijdens het World Congress of Accountants gepresenteerd en gepubliceerd. In dit document geeft de werkgroep een analyse van de gevolgen op de huidige controlepraktijk en schets een aantal mogelijke

scenario's voor het gebruik van XBRL met bijbehorende 'assurance services'. Voorts zijn concrete aanbevelingen opgenomen voor oplossingsrichtingen.

Uit het onderzoek komt naar voren dat de invoering van XBRL gevolgen heeft voor:

- *het samenstellen van een rapportage, kan zijn een jaarrekening.* De bevindingen van de AWG sluiten aan bij de bevindingen in een 'researchstudie' die is uitgevoerd door de IIA Research Foundation naar de gevolgen voor de 'internal auditors'⁵. Beide studies geven aan dat het gebruik van 'tags' de mogelijkheden van data-analyse vergroot en de noodzaak voor het gebruik van spreadsheets verkleint. Voorts heeft het gebruik invloed op de risicoanalyse en interne beheersing;
- *het object van onderzoek.* De jaarrekening in XBRL-formaat (een dataset in de vorm van een 'instance document') is een ander object van onderzoek dan de huidige jaarrekening op papier, omdat bij een jaarrekening in XBRL-formaat de inhoud en presentatie zijn losgekoppeld. Een jaarrekening in XBRL-formaat bestaat uit een verzameling gegevenselementen die voorzien zijn van een 'tag'. Voorts ontbreekt de presentatie. Dit betekent dat de huidige accountantsverklaring (beeldverklaring) niet kan worden gebruikt en zal moeten worden vervangen door een andere verklaring qua scope, reikwijdte, bewoording en vorm. Mogelijk zal in de toekomst de assurance betrekking hebben op individuele gegevenselementen ('data-level assurance') in plaats van de huidige 'document-level assurance' (beeldverklaring). Dit vraagt ook om een andere benadering van het begrip materialiteit;
- *level of Assurance.* In gesprekken met analisten en investeerders komt naar voren dat zij weinig belangstelling hebben voor de huidige accountantsverklaring. Zij gaan er vanuit dat die aanwezig is indien wettelijk dat verplicht is. Wat die precies inhoudt, is niet altijd bekend. Tijdens een bijeenkomst met analisten in februari 2006 in Londen over XBRL en Assurance gaven de aanwezigen te kennen bij financiële informatie in XBRL-formaat een vorm van 'comfort' te verwachten. Zij waren op dat moment nog niet in staat nader aan te geven wat zij onder 'comfort' verstonden. Wel gaven zij aan zekerheid te willen hebben over welke informatie (gegevenselementen) wel of niet onder de accountantsverklaring valt en of de gegevens betrouwbaar zijn. Wat hieronder wordt verstaan, is niet duidelijk. Uit een onderzoek dat is uitgevoerd in opdracht van het CFA Institute⁶ onder 9.900 analisten (response ca. 9%) komt naar voren dat 50% van de respondenten verwacht dat er sprake is van een 'geïntegreerde' controle of review door een onafhankelijke auditor met betrekking tot de juistheid van de 'tags'. Deze controle/review moet

betrekking hebben op rapportages van financiële informatie, inclusief 'disclosures, aan toezichhouders en beurzen. Geen uitspraak wordt gedaan over het 'level van assurance'. Voorts wordt nog impliciet uitgegaan van de beschikbaarheid van de traditionele 'financial statements' met de huidige accountantsverklaring (beeldverklaring).

- *het proces van openbaarmaking.* Een rapportage in elektronische vorm, zoals een jaarrekening, vereist ook een accountantsverklaring in elektronische vorm. Dit kan een apart gegevenselement zijn waarin de volledige verklaring is opgenomen of een apart 'instance document' waarin de verklaring in gegevenselementen is opgenomen. In het laatste geval zal de accountantsprofessie een XBRL-taxonomie voor verklaringen moeten ontwikkelen en onderhouden. Voorts zullen afspraken moeten worden gemaakt over:
 - o de wijze van ondertekening, waarschijnlijk door gebruik te maken van een elektronische handtekening,
 - o de wijze waarop de verklaring aan het object van onderzoek wordt gehecht en openbaar gemaakt,
 - o de eisen die moeten worden gesteld aan waarborgen met betrekking tot de identificatie, integriteit en authenticiteit van zowel de rapportage als de verklaring;
- *de controleaanpak.* Op grond van het voorgaande mag duidelijk zijn dat bij een ander object van onderzoek, een mogelijk ander 'level of assurance' en een andere invulling van het begrip materialiteit een andere controleaanpak hoort;
- *de kennis en vaardigheden van de accountants, inclusief hulpmiddelen.* Hoewel insiders er vanuit gaan dat XBRL in de toekomst onder de motorkap zal verdwijnen en niet meer zichtbaar zal zijn voor gebruikers, zal het toch noodzakelijk zijn dat accountant enige kennis van XBRL en het gebruik hebben en weten hoe zij met gegevens in XBRL-formaat moeten omgaan.

7. Mogelijke scenario's

Zoals al aangegeven, heeft de AWG een aantal mogelijke scenario's uitgewerkt voor het gebruik van XBRL met bijbehorende 'assurance services'. Dat zijn:

- een (extra) 'instance document' met daarin de jaarrekening in XBRL-formaat, naast de bestaande financiële jaarrekening (met accountantsverklaring) op papier. In dit geval is de jaarrekening op papier nog steeds het primaire document en de jaarrekening in XBRL-formaat het secundaire. De verwachting is dat in die situatie de gebruikers zekerheid willen hebben dat de gegevens in het 'instance document' zijn ontleend aan de jaarrekening op papier. Of anders gezegd een 'ontleend aan' of de 'same-as-verklaring'. Indien gebruikers een dergelijke verklaring wensen zullen afspraken moeten worden gemaakt: waarop de assurance betrekking heeft, welk 'level van assurance', tolerantie, et cetera;
- alleen een jaarrekening in XBRL-formaat. Dit vereist afspraken met gebruikers over een verklaring 'nieuwe stijl' bij de jaarrekening in XBRL-formaat;
- primair een jaarrekening in XBRL-formaat en secundair, als afgeleide, een jaarrekening op papier. Het probleem dat zich hierbij voordoet is dat het met behulp van een 'style sheet' publiceren van de gegevens in XBRL-formaat een computerverwerking betekent waarin gegevens ook kunnen worden gemanipuleerd. Ook kunnen verschillende 'style sheets' worden gebruikt. Dit vereist het gebruik van de verklaring 'nieuwe stijl' bij de jaarrekening in XBRL-formaat en een verklaring bij de jaarrekening op papier dat deze is ontleend of gebaseerd op de gegevens opgenomen in het 'instance document'. In dat geval kan daarnaast ook de bestaande beeldverklaring worden verstrekt;
- een verklaring over de gegevens in een 'instance document'. Dit kan gezien worden als een gewone assurance opdracht, conform ISA 3000, waarover afspraken met de opdrachtgever moeten worden gemaakt;
- een verklaring over de interne beheersing bij het proces van tot stand komen van een rapportage - die kan zijn een jaarrekening - in XBRL-formaat. Deze verklaring kan lijken op de huidige SOX-verklaring.

De International Auditing and Assurance Board (IAASB) van IFAC (International Federation of Accountants) heeft in haar voorstellen voor de periode 2009-2011 aangegeven dat het, gezien de ontwikkelingen en het gebruik van XBRL, noodzakelijk is om in samenspraak met 'national standard setters' en relevante XBRL groepen te komen tot guidance voor auditors hoe om te gaan met 'financial statements' in XBRL-formaat, indien deze met een accountantsverklaring worden gedeponereerd.⁷ Omdat de huidige accountantsverklaring niet past bij de een jaarrekening in XBRL-formaat heeft het NIVRA al begin 2007 bekend gemaakt dat

het op dit moment niet is toegestaan jaarrekeningen met een accountantsverklaring in XBRL-formaat te deponeren.

8. Activiteiten NIVRA

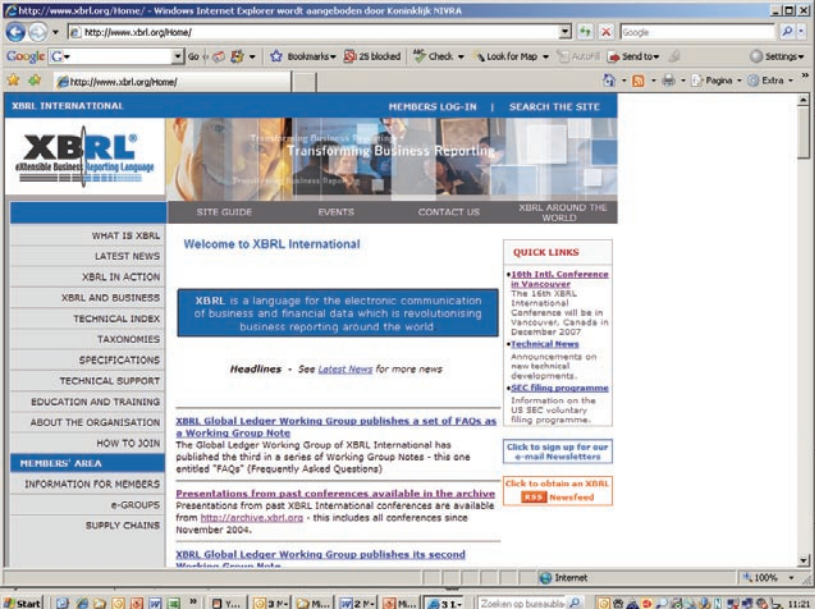
Op grond van het voorgaande moge het duidelijk zijn dat nog een weg te gaan is voordat duidelijkheid ontstaat over 'assurance services' gericht op informatie in XBRL-formaat. Op dit moment wordt door het NIVRA, in samenwerking met een aantal kantoren en buitenlandse accountantsinstituten⁸ gewerkt aan de ontwikkeling van de 'same-as-verklaring' en de opzet van een verklaring 'nieuwe stijl'. Hierover wordt overleg gevoerd met gebruikers, bedrijven, 'standard setters', toezichthouders en overheden. De planning voorziet in het beschikbaar komen van voorstellen voor commentaar in het voorjaar 2008. Voorts wordt in samenwerking met andere beroeps- en kantoororganisaties en het NTP gewerkt aan praktische informatie voor de leden. Deze informatie zal beschikbaar worden gesteld op www.accountant.nl.

9. Bronnen voor informatie

9.1 Websites

9.1.1 XBRL International Inc.

XBRL International Inc. (XII) is een not-for-profit consortium van ruim 550 bedrijven en (overheids) organisaties wereldwijd die samenwerken op het terrein van de ontwikkeling en onderhoud van de XBRL taal (specificaties), de promotie van XBRL en de ondersteuning van de adoptie. Op landniveau zijn de activiteiten van XII georganiseerd in lokale organisaties, 'jurisdictions' genoemd. Meer informatie over XII, XBRL en de ontwikkelingen zijn te vinden op www.xbrl.org.

The screenshot shows the homepage of XBRL International Inc. in a Windows Internet Explorer browser window. The browser's address bar displays <http://www.xbrl.org/home/>. The website header includes the XBRL logo with the tagline "eXtensible Business Reporting Language" and the slogan "Transforming Business Reporting". Navigation links for "MEMBERS LOG-IN" and "SEARCH THE SITE" are visible. A main navigation menu lists "SITE GUIDE", "EVENTS", "CONTACT US", and "XBRL AROUND THE WORLD". The main content area features a "Welcome to XBRL International" message and a central text box stating: "XBRL is a language for the electronic communication of business and financial data which is revolutionising business reporting around the world". Below this, there are sections for "Headlines - See Latest News for more news", "XBRL Global Ledger Working Group publishes a set of FAQs as a Working Group Note", and "Presentations from past conferences available in the archive". A sidebar on the left contains a menu with categories like "WHAT IS XBRL", "LATEST NEWS", "XBRL IN ACTION", "XBRL AND BUSINESS", "TECHNICAL INDEX", "TAXONOMIES", "SPECIFICATIONS", "TECHNICAL SUPPORT", "EDUCATION AND TRAINING", "ABOUT THE ORGANISATION", "HOW TO JOIN", "MEMBERS' AREA", "INFORMATION FOR MEMBERS", "e-GROUPS", and "SUPPLY CHAINS". A "QUICK LINKS" box on the right highlights the "16th Intl. Conference in Vancouver" and "SEC filing programme". The browser's taskbar at the bottom shows the Start button and various open applications.

9.1.2 XBRL Nederland

XBRL Nederland is de Nederlandse jurisdictie van XII. XBRL Nederland is eind 2002 opgericht en verstrekt informatie over XBRL en organiseert technische XBRL-trainingen. Op dit moment nemen ongeveer zestig organisaties deel aan XBRL Nederland. Deelnemers hebben recht op toegang tot alle beschikbare informatie, kennis en ervaring binnen de (inter)nationale organisatie en de werkgroepen. Het stelt deelnemers ook in staat via de verschillende gebruikersgroepen in contact te komen met andere organisaties en ervaringen uit te wisselen. Voor meer informatie www.xbrl-nederland.nl.

The screenshot shows the XBRL Nederland website in Internet Explorer. The browser address bar displays <http://www.xbrl-nederland.nl/>. The website header includes the XBRL logo with the tagline "Transforming Business Reporting" and the text "XBRL NEDERLAND". A navigation menu on the left lists: Organisatie, Wat is XBRL, Nieuwsberichten, Nieuwsarchief, Publicaties, FAQ, XBRL software, XBRL Trainingen, Deelnemer worden, Mailinglist, Members, and Contact. The main content area features a news item dated 15-10-2007 titled "Donderdag 11 oktober jl. vond het seminar 'Gemakkelijkheid en sneller rapporteren... wat kan XBRL voor u betekenen?' plaats in Dordrecht Den Haag." Below this, there is an announcement for the "XBRL-Nederland Deelnemersbijeenkomst 13 December Utrecht". The sidebar on the right contains links for "Live demo's die de voordelen van XBRL op een rijtje zetten" and "Boekje 'XBRL taxonomieën voor beginners en doeners'". At the bottom of the page, there is a "Gratis nieuwsbrief" section with a search box and a "Zoeken" button.

9.1.3 Website van het Nederlands Taxonomie Project (NTP)

Op de website van het NTP wordt onder meer informatie verstrekt over de activiteiten van het NTP, de deelnemende organisatie en de verschillende werkgroepen. De site is vrij toegankelijk, wel hebben gebruikers een gebruikersnaam / wachtwoord nodig die via de site kan worden aangevraagd bij het NTP. Voor meer informatie : www.xbrl-ntp.nl.

The screenshot shows the website 'Het Nederlandse Taxonomie Project' in Internet Explorer. The browser address bar shows 'http://www.xbrl-ntp.nl'. The website has a blue header with the title 'Het Nederlandse Taxonomie Project' and navigation tabs for 'Home', 'Contact', 'Publicaties', and 'English'. Below the header, there is a search bar and a login link. The main content area is titled 'Het Nederlandse Taxonomie Project' and contains a welcome message: 'Sinds 1 januari 2007 kunnen ondernemers en intermediairs een groot deel van hun financiële verantwoordingsrapportages aan de overheid opstellen met behulp van de Nederlandse taxonomie. Tevens is grootschalige berichtenuitwisseling met de Kamer van Koophandel, de Belastingdienst en het CBS in XBRL-formaat mogelijk. Hiermee zijn de belangrijkste randvoorwaarden geregeld voor het effectief en efficiënt rapporteren aan de overheid. Meer dan tachtig marktpartijen en overheidsorganisaties hebben in een convenant afspraken gemaakt over het gebruik en beheer van de Nederlandse taxonomie en Processinfrastructuur. Samen met de convenantpartijen is het Nederlandse Taxonomie Project (NTP) bezig om deze partijen aan te sluiten, zodat ze de voordelen van de Nederlandse taxonomie ook echt kunnen benutten en kunnen doorgeven aan hun klanten. Een deel van deze partijen is reeds 'XBRL-enabled'. Ook andere partijen kunnen nog steeds aansluiten. [Klik hier voor het stappenplan voor aansluiting ondernemers en intermediairs.](#)

On the right side of the main content area, there is a calendar for November 2007 and an agenda section. The agenda includes items like 'Seminars: Introductie cursus XBRL Papendrecht (Burgemeester Keizerweg 14, 3352 AR), 01 Nov 2007' and 'Bijeenkomst werkgroep Fiscaal Jaarrapport Amsterdam (NivRA), 02 Nov 2007'. There is also a link to 'Overleg Taxonomieën Voorburo (CBS)'. Below the main content area, there is an 'Achtergrond' section with a brief history of the project.

On the left side, there is a 'Navigatie' menu with links to Home, NTP, Processinfrastructuur, Nederlandse taxonomie, Publicaties, Convenant, Harmonisatie, Leversaniers XBRL-modules, Evenementen, Frequently asked questions, and Links. Below the menu is an 'Inloggen' section with fields for 'Gebruikersnaam' and 'Wachtwoord'.

9.1.4 Website van de Europese toezichhoudende centrale banken (CEBS)

De Committee of European Banking Supervisors (CEBS) heeft een aantal jaren geleden het initiatief genomen voor de ontwikkeling van twee XBRL taxonomiën, te weten COREP (**CO**mmon solvency ratio **RE**porting framework) voor informatie over de naleving van Basel 2, en FINREP (**FIN**ancial **RE**porting) voor de uitwisseling van financiële informatie. Op dit moment maken de meeste Europese centrale banken al gebruik van deze taxonomiën bij het toezicht op ca. 7.000 Europese banken. De gebruikers van COREP en FINREP komen regelmatig bijeen om de ontwikkelingen te bespreken en informatie uit te wisselen. Informatie op deze site is met name van belang voor financiële instellingen in Europa en hun accountants. Voor meer informatie www.corep.info/.

9.1.5 Website van de SEC

Al in 2005 heeft de voorzitter van de SEC - Christopher Cox - aangegeven dat de SEC een leidende rol zal spelen op het terrein van XBRL, op dat moment door hem nog 'interactive data' genoemd. In maart 2005 heeft de SEC aangegeven dat zij ook elektronisch rapportages op basis van XBRL accepteert. De SEC heeft ook een vrijwillig rapportageprogramma gestart om ondernemingen in staat te stellen ervaringen op te doen met de uitwisseling in XBRL-formaat. Op dit moment nemen circa 45 bedrijven aan dit programma deel. In september 2006 heeft de SEC 54 miljoen dollar ter beschikking gesteld voor het XBRL-geschied maken van hun huidige rapportagesysteem (EDGAR), het ontwikkelen van XBRL-taxonomieën voor verschillende bedrijfssectoren en het ontwikkelen van analysehulpmiddelen voor investeerders en analisten. De XBRL-USGAAP taxonomieën ten behoeve van de SEC-rapportages zijn in september 2007 opgeleverd voor publiek commentaar; vaststelling zal begin 2008 plaatsvinden. Informatie op deze site is met name van belang bedrijven die aan de Amerikaanse beurs zijn genoteerd en hun accountants. Meer informatie over de XBRL-activiteiten van de SEC is beschikbaar op <http://www.sec.gov/spotlight/xbrl.htm>.

The screenshot shows a web browser window displaying the SEC website. The page title is "Spotlight On: Interactive Data and XBRL Initiatives". The page features a navigation menu on the left with links to "Contents", "News", "Interactive Data Roundtables", "Speeches and Public Statements", "EDGAR Information", "Interactive Test Group", "SEC Releases", and "Contact Us". The main content area is titled "News" and contains a list of recent press releases and updates, including:

- SEC Chairman Cox Announces Landmark Progress in Providing Instant, User-Friendly Access to Financial Reporting Information for Investors (Press Release No. 2007-200; September 25, 2007)
- SEC Releases Source Code for Interactive Data Viewer for Free Use by the Market (Press Release No. 2007-194; September 21, 2007)
- Market Cap of 'Interactive Data' Filers Tops \$2 Trillion (Press Release No. 2007-191; September 20, 2007)
- NYSE Euronext Becomes First Exchange to File Financial Statements Using Interactive Data (Press Release No. 2007-176; September 7, 2007)
- Mutual Funds Begin Providing Risk-Return Information Using Interactive Data (Press Release No. 2007-167; August 21, 2007)
- SEC Expands Interactive Data Voluntary Program to Include Mutual Fund Information (Press Release No. 2007-134; July 12, 2007)
- Interactive Financial Report Viewer (Updated 05/15/07)
- Source Code for Interactive Financial Report Viewer **NEW**
- Interactive Data Roundtable: New Software to Make Better Information

The browser window also shows the address bar with the URL <http://www.sec.gov/spotlight/xbrl.htm> and various browser controls like back, forward, and search.

9.1.6 Website van Accountant.nl

Een aantal beroeps- en kantoororganisaties, waaronder NIVRA en NOvAA, hebben afgesproken om, in samenwerking met het NTP praktische informatie over XBRL en het gebruik in de Nederlandse situatie te ontwikkelen en dit beschikbaar te stellen via Accountant.nl. www.accountant.nl.

The screenshot shows the Accountant.nl website in a Windows Internet Explorer browser window. The browser title is "Accountant - Windows Internet Explorer wordt aangeboden door Koninkrijk NIVRA". The address bar shows "http://www.accountant.nl/". The website header features the logo "Accountant.nl" with the tagline "NIEUWSITE ZONDER OORDEELONTHOUDING". A search bar is located in the top right corner. The main content area is divided into several sections:

- Home:** A yellow banner with the text "Denk daarom eens out of the box en kom werken bij CROP" and an image of a man holding a wooden stick.
- Henri Sijthoff-Prijs - Mening jury - Het komt nu aan op mentaliteit (FD):** A news item dated 01 november 2007, stating "De kwaliteitverbetering van jaarverslagen stukt. Besturen moeten veel beter hun best gaan doen." with a "Lees verder" link.
- Ministerie onderzoekt integriteitsschennis:** A news item dated 01 november 2007, stating "Minister Ter Horst van Binnenlandse Zaken start een onderzoek naar de aard en omvang van de schendingen van integriteit bij de overheid. Dit zei Ter Horst naar aanleiding van Kamervragen over het functioneren van klokkenluidersregelingen bij overheden." with a "Lees verder" link.
- NIVRA Nieuws:** A list of news items with dates and titles, including "31-10-07 Opleggen Verordeningen t.b.v. Algemene Ledensverordening", "29-10-07 Wabder - nieuwe weblog Gert Sim", "26-10-07 NIVRA-reactie op verdrag met SIB", "25-10-07 Kandidaatstelling Ledensverordening", "16-10-07 Nieuwe kadernote rechtsmatigheid verordening", and "17-10-07 Welke openbare accountant wil meewerken aan het Project Samenwerking Interne Auditors - Externe Accountants?".
- WEBLOG Marcel Pheijffer:** A section titled "Accountants, MVO en PR" with a "Lees verder" link and a small photo of Marcel Pheijffer.

The browser's taskbar at the bottom shows the Start button, several application icons, and the system tray with the time 11:50 and date 11-50.

9.1.7 *Overige websites*

Een groot aantal publicaties en nieuwsberichten over XBRL is te vinden op de websites van het NIVRA www.nivra.nl en AccountancyNieuws www.accountancynieuws.nl.

9.2 *Research studies / reports*

- IFAC Staff Discussion document 'Financial Reporting on the Internet', february 2002
- The FEE Issues Paper 'Principles of Assurance: Fundamental Theoretical Issues with respect to Assurance in Assurance Engagements', April 2003
- Information for Better Markets Digital Reporting: a progress report' published by the Institute of Chartered Accountants in England and Wales, September 2004
- 'Digital reporting, a progress report', ICAEW, September 2004
- 'Electronic Filing and reporting, emerging technologies and their implications', CICA, 2005
- The research study 'Electronic Filings and Reporting, Emerging Technologies and Their Implications', published by the Canadian Institute of Chartered Accountants, 2005
- Staff Questions and Answers related to the topic 'Attest Engagements Regarding XBRL Financial Information Furnished under the XBRL Voluntary Financial Reporting Program on the Edgar System', published by the PCAOB, May 2005
- 'Secure IT Infrastructure for E-commerce' by J.E. Boritz, 2005
- Briefing paper 'Assurance implications of business reporting with XBRL', prepared by the Assurance Working Group of XBRL International, 25 November 2005
- 'Interactive data: the impact on assurance, new challenges for the audit profession', prepared by the Assurance Working Group of XBRL International, November, 2006
- 'XBRL taxonomieën voor beginners en doeners', publicatie van XBRL Nederland
- "XBRL: Potential Opportunities and Issues for Internal Auditors," Gen L. Gray, The IIA Research Foundation, 2005

Eindnoten

- ¹ Onder meer: Nederland, België, Engeland, Denemarken, Zweden, Duitsland, Spanje, Japan, Australië, Zuid-Korea, Singapore, Canada, Verenigde Staten, Ierland, Frankrijk, Italië.
- ² Federal Financial Institutions Examination Council (includes the FDIC and the Federal Reserve Board).
- ³ CEBS, de Europese financiële toezichthouders van de 27 EU-lidstaten.
- ⁴ Samenval project.
- ⁵ Gray 2005
- ⁶ CFA XBRL Survey Report 2007
- ⁷ Consultation Paper, October 2007 “Proposed Strategy for 2009-2011”
- ⁸ US, Zweden, Singapore, Japan, Duitsland.

Voor vragen of nadere informatie kan contact worden opgenomen met Jan Pasmooij, manager ICT Knowledge Center, Koninklijk NIVRA, 020-3010315/06-55117335 of j.pasmooij@nivra.nl.

**Koninklijk Nederlands Instituut
van Registeraccountants**

Postbus 7984
1008 AD Amsterdam
T 020 301 03 01
E nivra@nivra.nl
I www.nivra.nl

Stichting XBRL Nederland
Postbus 262
2260 AG Leidschendam

Telefoon 070-4190309
Fax 070-4190650
E-mail secretariaat@xbnl-nederland.nl
www.xbml-nederland.nl